



**สารจากบรรณาธิการ**

สวัสดีค่ะ พบกับข่าวสารวิชาการ กอป. ที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลวิชาการ องค์ความรู้ และการดำเนินงานด้านอารักขาพืช การจัดการดินและปุ๋ย ของกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กันอีกครั้ง

ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2567 นี้ คาดว่าสภาพอากาศจะเริ่มเย็นลง ความชื้นลดลง เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาว จึงควรเตรียมความพร้อมและเฝ้าระวังการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงสิง โรคไหม้ โรคขอบใบแห้งในข้าว หนอนกระทู้ โรคราแป้ง โรคราน้ำค้างในผัก โรคใบด่างและโรคพุ่มแจ้ในมันสำปะหลัง โรคใบร่วงและโรคราแป้งยางพารา โรคลำต้นเน่าในปาล์ม น้ำมัน แมลงดำหนาม หนอนหัวดำ ตัวงแตรงในมะพร้าว หนอนกินใบ เพลี้ยจักจั่นฝอย โรคราดำ โรคราแป้ง และโรคใบจุดสาหร่ายในไม้ผล เป็นต้น

สำหรับข่าวสารวิชาการฉบับนี้ คณะทำงานได้จัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยโรคใบจุดสีน้ำตาลที่เกิดจากเชื้อราในนาข้าว โรคราน้ำค้างในพืชตระกูลแตง มอดเจาะผลกาแฟ หนอนคืบกินใบ มาตรฐานการคุมเข้ม การกำจัดหนอนเจาะเมล็ดทุเรียนที่ปลูกในสภาพแปลงที่มีความลาดชันสูง ความเสี่ยงของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตกค้าง ระบบเฝ้าระวังศัตรูพืช เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดแมลงศัตรูมะพร้าวที่สำคัญ (ฉบับปรับปรุง) แนวคิด 6S ลดการใช้พลาสติกจากขวดบรรจุสารเคมีทางการเกษตรและกระสอบบรรจุปุ๋ย วิธีการฟื้นฟูดิน ในสวนไม้ผลหลังน้ำท่วม

คณะทำงานวิชาการ กอป. หวังว่าเนื้อหาสาระในฉบับนี้ ช่วยให้ข้อมูลเตือนการระบาด และความรู้ที่เป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรทุกท่าน แล้วพบกันใหม่ในปี 2568



**นางสาวปนัดดา ทิพยะรัตน์**  
ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

**คณะทำงาน :**

- นางสาวอุดมศรี อุ้นโชคดี นางสาวปวีณา คนยงค์ นางชิตชนก ไชยพงษ์ นางสาวรนาถ โคนเย็น นางสาวสุดารัตน์ แซ่ม้อย
- นางสาวปวีณา เดชคอบุตร นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว นางสาวทานเอื้อ ชูช่วย นางสาวกิติยา จันทรละออ นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว
- นางสาวศิริส สุวรรณมณี นางสาวรุ่งดาว หมีแรด นางสาวรินจาวรรณ ษกธรรม และนางสาวจิณณ์วรา ยิ่งยง



# เตือนฟ้าระวังศัตรูพืช

## ประจำเดือนพฤศจิกายน 2567



### ภาคเหนือ

32-34 / 22-24°C  
ฝน 20-40 มม.  
ความชื้นสัมพัทธ์ 70-75 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดหลังขาว แมลงสิง โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ข้าว
- ลำไย** ระวัง หนอนเจาะกิ่ง หนอนกินใบ โรคราแป้ง โรคพุ่มแจ้
- กาแฟ** ระวัง มอดเจาะผลกาแฟ เพลี้ยหอยสีเขียว โรคแอนแทรคโนส
- ผัก** ระวัง หนอนกระทู้ผัก โรคเน่าและผักตระกูลกะหล่ำและผักกาด โรคราน้ำค้าง โรคราแป้ง

### ภาคกลาง

32-34 / 24-26°C  
ฝน 30-50 มม.  
ความชื้นสัมพัทธ์ 70-75 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ใบขีดโปร่งแสง โรคขอบใบแห้ง
- อ้อย** ระวัง หนอนกออ้อย ดั๋งหนวดยาว โรคแส้ดำ
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ดั๋งแรด ดั๋งวงง
- ผัก** ระวัง หนอนกระทู้ผัก หนอนใยผัก โรคเน่าและผักตระกูลกะหล่ำและผักกาด
- มันสำปะหลัง** ระวัง โรคโคนเน่าหัวเน่า โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง

### ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

31-33 / 23-25°C  
ฝน 15-30 มม.  
ความชื้นสัมพัทธ์ 70-75 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงสิง โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ข้าว
- มันสำปะหลัง** ระวัง โรคโคนเน่าหัวเน่า โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง
- อ้อย** ระวัง หนอนกออ้อย โรคใบขาว โรคแส้ดำ โรคเหี่ยวเน่าแดง
- ทุเรียน** ระวัง หนอนกินใบ เพลี้ยจักจั่นฝอย โรคใบจุดสาหร่าย โรครากเน่าโคนเน่า
- ยางพารา** ระวัง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรคราแป้ง อากาศเปลือกแห้ง

### ภาคตะวันออก

31-33 / 24-26°C  
ฝน 50-80 มม.  
ความชื้นสัมพัทธ์ 70-75 %

- มันสำปะหลัง** ระวัง โรคโคนเน่าหัวเน่า โรคใบด่าง โรคพุ่มแจ้ โรคใบไหม้
- ทุเรียน** ระวัง หนอนกินใบ เพลี้ยจักจั่นฝอย โรคใบด่าง โรคใบจุดสาหร่าย
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ไรสีขามะพร้าว
- ยางพารา** ระวัง โรคใบร่วง โรครากขาว โรคราแป้ง อากาศเปลือกแห้ง

### ภาคใต้

30-34 / 23-25°C  
ฝน 200-380 มม.  
ความชื้นสัมพัทธ์ 75-90 %

- ทุเรียน** ระวัง หนอนกินใบ เพลี้ยแป้ง โรคใบจุดสาหร่าย โรคใบด่าง โรครากเน่าโคนเน่า
- ลองกอง** ระวัง หนอนกินใต้เปลือกลองกอง ฝีมื่อฆวนหวาน โรคราดำ โรคผลเน่า
- ปาล์มน้ำมัน** ระวัง หนอนหน้าแมว ดั๋งกุหลาบ โรคทะลายน้ํา โรคลำต้นเน่า
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ดั๋งแรด ดั๋งวงง
- ยางพารา** ระวัง เพลี้ยหอย โรคราแป้ง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรครากขาว

ติดต่อ : สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานเกษตรจังหวัด ไกลบ้านท่าน / จัดทำโดย : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร / ข้อมูลสภาพอากาศ : กรมอุตุนิยมวิทยา





# โรคใบจุดสีน้ำตาล

## โรคที่เกิดจาก “เชื้อรา”

### โรคข้าวในแปลงนา

**เชื้อสาเหตุ :** *Bipolaris oryzae*

#### ลักษณะอาการ

##### แผลที่ใบข้าว

- พบมากในระยะแตกกอ
- แผลเป็นจุดสีน้ำตาล รูปกลม หรือรูปไข่
- ขอบนอกสุดของแผลมีสีเหลือง
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 - 1 มิลลิเมตร แผลที่มีการพัฒนาเต็มที่ขนาด 1 - 2 x 4 - 10 มิลลิเมตร
- บางครั้งพบแผลลักษณะเป็นรอยเป็นคลื่นคล้ายสนิมกระจัดกระจายทั่วไปบนใบข้าว

#### แผลบนเมล็ดข้าวเปลือก

- โรคเมล็ดต่าง
- แผลมีขนาดเล็ก และขนาดใหญ่
- ทำให้เมล็ดข้าวเปลือกสกปรก
- เสื่อมคุณภาพ เมื่อนำไปสีจะหักง่าย

#### การแพร่ระบาด

- เชื้อราแพร่กระจายไปกับลม และติดไปกับเมล็ด
- การปลูกข้าวต่อเนื่อง ไม่พักดิน
- ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- จะเพิ่มการระบาดของโรค

#### การป้องกันและกำจัด

- **ไถ**กลบฟาง ปลูกพืชปุ๋ยสด หรือปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อช่วยลดความรุนแรงของโรค
- **กลุ่**เมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก
- ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แมนโคเซบ หรือ คาร์เบนดาซิม อัตรา 3 กรัมต่อเมล็ดพันธุ์ข้าว 1 กิโลกรัม
- **แช่**เมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก
- ด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร ต่อเมล็ดพันธุ์ข้าว 100 กิโลกรัม
- **พ่น**ด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 100 ลิตร



ที่มาข้อมูล/ภาพ : กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว (พยอม โคนาส)

เรียบเรียง : กลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย





## โรคราน้ำค้าง (Downy mildew)

ในสภาพอากาศที่มีฝนตกหลายพื้นที่ และอากาศเริ่มเย็นในช่วงเช้า ทำให้ความชื้นมากขึ้นส่งผลต่อการติดโรคพืชในพืชหลายชนิด โดยเฉพาะในพืชผักมักพบโรคพืชที่สำคัญในช่วงสภาพอากาศที่มีความชื้นสูง คือโรคราน้ำค้างที่พบส่วนใหญ่ในพืชตระกูลแตง เช่น แตงกวา แตงร้าน แตงโม แตงไทย ฝรั่ง ฝรั่งนวล แคนตาลูป ชูชิโน ฟักทอง ฟักเขียว ฟักแม้ว มะระจีน และขบว



### โรคราน้ำค้าง (เชื้อรา *Pseudoperonospora cubensis*)

มักพบอาการของโรคบนใบที่อยู่บริเวณ ด้านล่างของต้นและขยายลุกลาม ไปยังใบที่อยู่ด้านบน อาการเริ่มแรกบนใบปรากฏแผลน้ำ และขยายตามกรอบของเส้นใบย่อย ทำให้เห็นเป็นรูปเหลี่ยมเล็ก ๆ ต่อมาแผลเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หากสภาพอากาศมีความชื้นสูงจะพบเส้นใยของเชื้อรา ลักษณะเป็นขุยสีขาวถึงเทาที่แผลบริเวณด้านใต้ใบ แผลจะขยายติดต่อกันเป็นแผลขนาดใหญ่ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มหรือเทาดำ หากอาการรุนแรงจะทำให้ใบเหลืองและแห้งตายทั้งต้น พืชที่เป็นโรคจะติดผลน้อย ผลมีขนาดเล็ก คุณภาพของผลจะลดลง หากเป็นโรคในระยะมีผลอ่อน จะทำให้ผลลีบ เล็ก และบิดเบี้ยว

### แนวทางป้องกัน/แก้ไข

1. ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและปราศจากโรค
2. ก่อนปลูกควรแช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำอุ่น อุณหภูมิประมาณ 50 องศาเซลเซียส นาน 20 - 30 นาที หรือคลุกเมล็ดด้วยสารเมทาแลกซิล 35% DS อัตรา 7 กรัม ต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม
3. ไม่ปลูกพืชระยะชิดกันเกินไป เพราะจะทำให้มีความชื้นสูง
4. หมั่นกำจัดวัชพืช เพื่อให้มีการถ่ายเทอากาศในแปลงได้ดี
5. แปลงที่เป็นโรค ควรหลีกเลี่ยงการให้น้ำในตอนเย็น
6. แปลงที่มีการระบาดของโรครุนแรง หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ให้เก็บซากพืชไปทำลายนอกแปลงปลูก และไม่ปลูกพืชตระกูลแตงซ้ำ ควรปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียน
7. ตรวจสอบแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบโรคพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ไคเมโทมอร์ฟ 50% WP อัตรา 20 - 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ แมนโคเซบ + เมทาแลกซิล-เอ็ม 64% + 4% WG อัตรา 50 - 60 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไชมอกซานิล + แมนโคเซบ 8% + 64% WP อัตรา 30 - 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ แมนโคเซบ + วาลิฟีนาลา 60% + 6% WG อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยพ่นให้ทั่วทั้งด้านบนใบ และใต้ใบ ทุก 5 - 7 วัน







# มอดเจาะผลกาแฟ

*Hypothenemus hampei*

## วงจรชีวิต



เป็นแมลงปีกแข็งขนาดเล็ก ลำตัวมีขนาด 1.5-2 มิลลิเมตร สีน้ำตาลเข้มจนถึงสีดำ ตัวเมียมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้ อาศัยกัดกินและขยายพันธุ์อยู่ภายในผลกาแฟได้ตั้งแต่ผลอ่อนสีเขียวจนกระทั่งผลสุกแก่เต็มที่ การระบาดมักรุนแรงในช่วงที่ผลกาแฟสุกแก่ (ช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์)

## ลักษณะการเข้าทำลาย



- ระยะผลอ่อน ความเสียหายรุนแรงจะเกิดกับเนื้อเยื่อภายในผล
- ระยะผลกำลังสุก ทำให้เมล็ดเป็นรูพรุนเชื้อจุลินทรีย์เข้าทำลายซ้ำ

## มอดเข้าทำลายช่วงไหน

ม.ค. - ก.พ.	มี.ค.	เม.ย. - พ.ค.	มิ.ย. - ก.ค.
ผลสุก 80 - 90 % มอดอยู่ในผลกาแฟ	ดอกตูม มอดในผลแห้งใต้ต้น บนต้น	ดอกตูม + ดอกบาน	ติดผล + ผลอ่อน มอดในผลแห้งใต้ต้น ผลสดบนต้น
ส.ค. - ก.ย.	ต.ค. - พ.ย.	ธ.ค.	
ผลขนาดใหญ่ขึ้น มอดอยู่ในผลกาแฟ	ผลเริ่มสุก มอดอยู่ในผลสุกและกาแฟกะลา	ผลสุก มอดอยู่ในผลกาแฟกะลา	

## การป้องกันกำจัด

1. สำรวจและรักษาความสะอาดแปลง ตัดแต่งกิ่งและทรงพุ่มให้โปร่งเก็บเกี่ยวผลกาแฟให้หมดต้น และเก็บผลกาแฟที่ถูกมอดเจาะออกไปทำลายนอกแปลง

2. วางกับดักและสารล่อมอดเจาะผลกาแฟ ( เมทิลแอลกอฮอล์ : เอทิลแอลกอฮอล์ อัตราส่วน 1 : 1 ) จำนวน 5-10 จุดต่อไร่ และเติมสารล่อมดทุกๆ 2 สัปดาห์

3. ใช้เชื้อราบีวาเวอเรีย บาสเซียมา สายพันธุ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง กับมอดเจาะผลกาแฟ เช่น DOA B18 อัตราเชื้อสด 2-4 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ ฉีดพ่นอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ในช่วงติดผลจนถึงเก็บเกี่ยว

4. หากพบการระบาดรุนแรง สามารถใช้สารไตรอะโซฟอส 40% EC อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ในระยะที่ผลมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 มิลลิเมตร จนถึงผลกาแฟสุก







# หนอนคืบกินใบ

## LEAF EATING LOOPER

*Oxyodes scrobiculata*

### รูปร่างลักษณะ



ตัวเต็มวัยเพศเมีย

ตัวเต็มวัยเพศผู้

### ลักษณะการทำลาย



ตัวหนอนจะเข้าทำลายกัดกินใบอ่อน ใบเพสลาด และใบแก่ ทำให้ยอดชะงักการเจริญเติบโต ถ้ามีการระบาดรุนแรง ทำให้เหลือเฉพาะก้านใบ



### พืชอาศัย

เงาะ

ลำไย

ลิ้นจี่



### การแพร่ระบาด

ระยะแตกใบอ่อน โดยเฉพาะช่วงที่อากาศชื้นและอุณหภูมิอบอู่เหมาะกับการเจริญเติบโตของหนอน

### การป้องกันกำจัด

- หมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในระยะแตกใบอ่อน หากโคนต้นเงาะ-ลำไย-ลิ้นจี่ไม่มีหนุ่รูกให้เขย่ากิ่งเงาะ ตัวหนอนจะทิ้งตัวลงที่พื้นจากนั้นจับไปทำลายทิ้งนอกแปลงปลูก
- ฉีดพ่นด้วยสารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบีวเวอเรีย เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส ทูริงจีเนซิส (BT) หรือใช้สารสกัดจากสะเดาฉีดพ่น
- ถ้าพบระบาดมากกว่าร้อยละ 20 ของยอดสำรวจ ใช้สารเคมี คาร์บาริล 45-60 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร แลมปีดาโซฮาโลกริน 2.5% EC อัตรา 12 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ หรือ บาซิลลัส ทูริงเยนซิส 120 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร เลือกใช้ชนิดใดชนิดหนึ่ง ควรใช้สารเคมีฆ่าแมลงสลับกลุ่มกันไป





ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2567



# มาตรฐานการคุมเข้ม

## การกำจัดหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ที่ปลูกในสภาพแปลงที่มีความลาดชันสูง

# 3 ป 4 กรอง



1 ป้องกัน



2 ปราบปราม



# 3 ป

3 ประชาชนมีส่วนร่วม



เมื่อเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนต้องดำเนินการตามมาตรการกรอง 4 ชั้นของกรมวิชาการเกษตร เพื่อลดความเสี่ยงหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน

## มาตรการกรอง 4 ชั้น

**กรองชั้นที่ 1** การคัดเลือกทุเรียนคุณภาพ ผลผลิตทุเรียนต้องตัดแต่งและบ่มไว้ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง

**กรองชั้นที่ 2** การบ่มทุเรียน 48 ชั่วโมงแยกผลผลิตตามแหล่งที่มา เพื่อคัดแยกผลที่พบการทำลายโดยผลผลิตที่ไม่พบการทำลายต้องบ่มไว้ที่อุณหภูมิประมาณ 10 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 48-72 ชั่วโมง และตรวจสอบก่อนนำผลผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพบรรจุกล่อง

**กรองชั้นที่ 3** การสุ่มตรวจสอบนาบียพิช ยกระดับจาก 3 เป็น 5%

**กรองชั้นที่ 4** การสุ่มตรวจศัตรูพืชอีกครั้ง ณ ด่านปลายทางที่ออกใบรับรองปลอดศัตรูพืช Phytosanitary Certificate: PC เพื่อใช้ในการส่งออก







ความเสี่ยงของ

# สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตกค้าง

DID YOU KNOW?

ปริมาณการบริโภคที่ยอมรับได้ต่อวัน หรือค่า Acceptable Daily Intake เรียกย่อว่า ADI คือ ปริมาณวัตถุอันตรายทางการเกษตร (pesticides) ที่เจือปนอยู่ในอาหาร กำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ต่อน้ำหนักตัวของผู้บริโภคต่อวัน หากบริโภคสารนี้ในปริมาณดังกล่าวเข้าไปในร่างกายทุกวัน เป็นระยะเวลานาน แต่ไม่พบความเสี่ยงที่มีผลกระทบเป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงถือว่าอยู่ในค่าปลอดภัย ซึ่งค่าดังกล่าวมีหน่วยเป็นมิลลิกรัมของสารต่อกิโลกรัมของน้ำหนักตัวผู้บริโภค

## EXAMPLE

- สาร Procymidone มีค่า ADI = 0.01 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม
- ผู้บริโภคที่มีน้ำหนักตัว 60 กิโลกรัม สามารถรับสาร Procymidone ที่เจือปนมาได้  $60 \times 0.01 = 0.6$  มิลลิกรัมต่อวัน
- พบสาร Procymidone ในองุ่นที่นำเข้าไปในปริมาณ 0.114 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักองุ่น 1 กิโลกรัม
- ผู้บริโภครายนี้สามารถบริโภคองุ่นที่มีสาร Procymidone ตกค้างไม่เกิน  $0.06 / 0.114 = 5.26$  กิโลกรัมต่อวัน

ก่อนการบริโภคผักผลไม้ ควรล้างให้สะอาดทุกครั้งก่อนนำมาบริโภค โดยการล้างน้ำไหลผ่านมากๆ หรือนำไปแช่ในสารละลายเบกกิ้งโซดา ก่อนจะล้างออกอีกครั้งเพื่อกำจัดสารเคมีตกค้างออกให้มากที่สุด





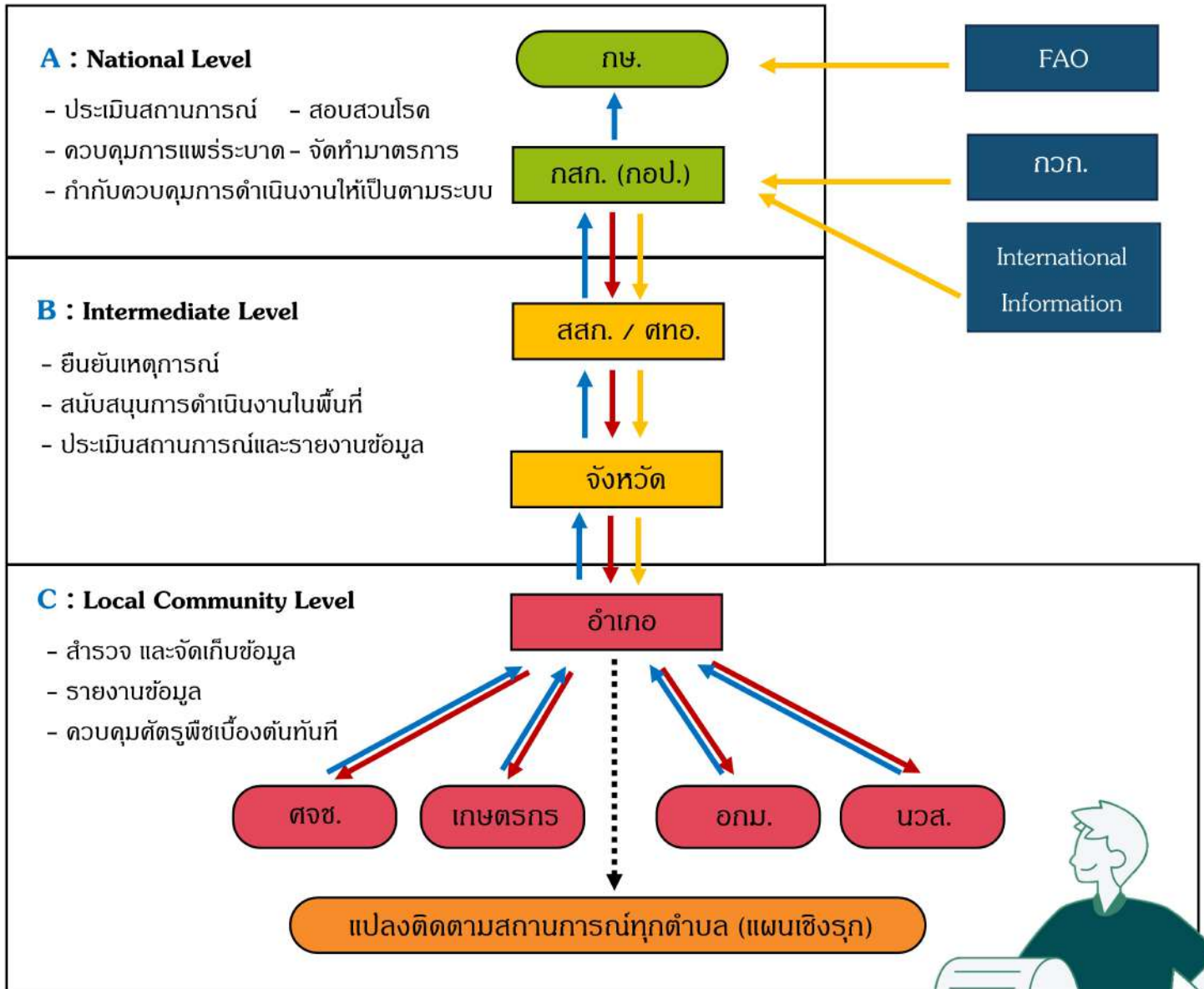


# ระบบเฝ้าระวังศัตรูพืช

เพื่อการทราบข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของศัตรูพืช  
นำสู่การควบคุมป้องกันที่ทันเวลา มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

## ระดับ

## หน่วยงานภายนอก



### สัญลักษณ์

- ↑ การรายงานข้อมูล
- ↓ การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ
- ↔ การแจ้งเตือนการระบาด



ที่มา : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช

เรียบเรียงโดย : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช





## เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดแมลงศัตรูมะพร้าวที่สำคัญ (ฉบับปรับปรุง)

### หนอนหัวดำมะพร้าว

นับทางใบเขียวสมบูรณ์ แยกตามระดับความรุนแรง

### แมลงดำหนามมะพร้าว

นับทางใบยอดที่ถูกทำลาย แยกตามระดับความรุนแรง

ระดับความรุนแรง	หนอนหัวดำ	แมลงดำหนาม
น้อย	มีใบเขียวสมบูรณ์มากกว่า 13 ทางใบขึ้นไป	ทางใบยอดถูกทำลาย ตั้งแต่ 1 - 5 ทางใบ
ปานกลาง	มีใบเขียว 6-13 ทางใบ	ทางใบยอดถูกทำลาย ตั้งแต่ 6 - 10 ทางใบ
รุนแรง	มีใบเขียวสมบูรณ์น้อยกว่า 6 ทางใบ	ทางใบยอดถูกทำลาย ตั้งแต่ 11 ทางใบขึ้นไป

### ด้วงวง

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : ให้สำรวจจำนวนต้นมะพร้าวทั้งหมด หากพบต้นมะพร้าวคอหักพับยืนต้นตายให้ถือว่าระบาด โดยนับจำนวนต้นที่พบการระบาด หากเป็นมะพร้าวแกง 25 ต้น เท่ากับ 1 ไร่ มะพร้าวอ่อน 40 ต้น เท่ากับ 1 ไร่ ซึ่งควรมีการติดกับดักไฟโรโมน เพื่อตรวจสอบการเข้าทำลายของด้วงวง

### ด้วงแรดมะพร้าว

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : การสำรวจจำนวนต้นมะพร้าวทั้งหมด หากพบทางใบมะพร้าว ถูกทำลายเป็นรูปพัดให้ถือว่าระบาด โดยนับจำนวนต้นที่พบการระบาด หากเป็นมะพร้าวแกง 25 ต้น เท่ากับ 1 ไร่ มะพร้าวอ่อน 40 ต้น เท่ากับ 1 ไร่ สำหรับเกณฑ์การฟันตัวเมื่อสังเกตทางใบยอดที่ออกมาใหม่หากไม่พบอาการที่ถูกด้วงแรดทำลาย

เกณฑ์การฟันตัว : กรมวิชาการเกษตรแนะนำสังเกตทางใบยอดที่ออกมาใหม่หากไม่พบอาการที่ถูกด้วงแรดเท่ากับมะพร้าวฟันตัวแล้ว

### ไรสีขามะพร้าว

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : สำรวจติดตามสถานการณ์ไรสีขามะพร้าวในสวนมะพร้าว โดยสำรวจจำนวนต้นมะพร้าว ร้อยละ 10 ของจำนวนต้นมะพร้าวที่ปลูกทั้งหมดในแปลง หากพบผลมะพร้าว ถูกทำลายให้ถือว่าระบาดทั้งแปลง (มะพร้าวอ่อน นับจำนวนต้นมะพร้าว 40 ต้น เท่ากับ 1 ไร่)

เกณฑ์การฟันตัว : กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้สังเกตผลมะพร้าวในรุ่นต่อไป หากพบอาการ น้อยลง ไม่พบอาการทุกลูกถือว่าฟันตัว







ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2567



## แนวคิด 6R ลดการใช้พลาสติก



องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระบุว่า การใช้พลาสติกในระบบเกษตร อาทิ **ขวดบรรจุสารเคมีทางการเกษตร** **กระสอบบรรจุปุ๋ย พลาสติกคลุมดิน** เป็นต้น ส่งผลให้เกิดมลภาวะจากพลาสติก ตกค้างในดิน ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางอาหาร สุขภาพของประชากร และสิ่งแวดล้อม



ดังนั้น ควรต้องจัดการพลาสติกในระบบอาหารและการเกษตร **โดยวิธีการ 6R model**



### Refuse

**ปฏิเสธที่ใช้**

หลีกเลี่ยง/ไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเจตนาใช้พลาสติกห่อ ใช้สติกเกอร์ และบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก

### Reuse

**ใช้ซ้ำ**

เพิ่มอายุการใช้งานให้กับสิ่งของ โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือซ่อมแซม ก่อนที่จะซื้อของใหม่

### Redesign

**ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่**

ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ย่อยสลายได้ง่ายหรือสามารถนำกลับมาใช้ได้ เช่น ออกแบบพลาสติกคลุมดินให้ใช้ได้นานขึ้น เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

# 6R

### Recycle

**การแปรรูปใช้ใหม่**

แยกพลาสติกที่สามารถรีไซเคิล เพื่อเข้าสู่กระบวนการแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่หรือผลิตภัณฑ์เดิม

### Reduce

**ลด**

การลดปริมาณการใช้พลาสติกที่มีวัตถุประสงค์การใช้ในลักษณะเดียวกัน เช่น ลดการใช้พลาสติกใส่ห่อหุ้มขวดสารเคมี ลดการใช้พลาสติกห่อกล่องผลไม้

### Recover

**ฟื้นฟูประโยชน์**

นำพลาสติกที่ไม่สามารถจัดการได้มาใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น เช่น การสกัดพลังงานจากผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ปนเปื้อนสารอินทรีย์ สิ่งสกปรก และสารเคมี

การมีแนวปฏิบัติทางการเกษตรหลีกเลี่ยงการใช้พลาสติก ใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือย่อยสลายได้ทางชีวภาพ หรือใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่นำกลับมาใช้ซ้ำ มีแนวทางจัดการขยะพลาสติกให้ดีขึ้น รวมถึงการสร้างนิสัยแยกขยะ การใช้ซ้ำ เพื่อให้สามารถจัดการพลาสติกให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ที่มา : Assessment of agricultural plastics and their sustainability: A call for action (<https://openknowledge.fao.org/>), พลาสติกจากการเกษตรตกค้างในดินฯ (<https://www.sdgmovement.com/>), หลักการ 6R การลดขยะง่าย ๆ ที่มากกว่าขยะพลาสติก (<https://www.mitrpholmodernfarm.com/>)

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการจัดการดินปุ๋ย กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร





## วิธีการฟื้นฟูดินในสวนไม้ผลหลังน้ำท่วม

**ขณะที่น้ำท่วมขัง** ดินเกิดการอึดตัวด้วยน้ำ ทำให้รากพืชขาดอากาศ ดินอ่อนตัว โครงสร้างของดินถูกทำลายและเกิดการอัดแน่น หน้าดินถูกพัดไปกับกระแสน้ำ ทำให้ดินสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ เกิดความเปลี่ยนแปลงความเป็นกรด-ด่าง จึงต้องมีการปรับปรุงดิน โดยการพัฒนาที่ดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรให้สามารถเพาะปลูกพืชให้เจริญเติบโตให้ผลผลิตดี

- ▶ **ระบายน้ำ** ออกจากพื้นที่โดยทำร่องน้ำระหว่างแถวไม้ผลลึก 30-50 เซนติเมตร เพื่อช่วยระบายน้ำ หากต้นไม้จะล้มให้ทำไม้ค้ำช่วยพยุง
- ▶ **ห้ามนำเครื่องจักรกลหนัก** เข้าไปเหยียบในพื้นที่
- ▶ **นำซากพืช ซากสัตว์** ที่ทับถมรอบโคนต้นออก เพื่อลดความร้อนจากการย่อยสลาย
- ▶ **ไม้ผลที่อยู่ในช่วงติดผล** ควรปลิดผลออกทิ้งบางส่วน เพื่อให้ต้นมีชีวิตอยู่ได้



### การฟื้นฟูดิน

- ▣ เมื่อดินแห้ง พรวนดินเพื่อเพิ่มออกซิเจน ใช้ปูนขาวหรือโดโลไมท์ อัตรา 200-500 กิโลกรัมต่อไร่ โรยให้ทั่วแปลงผสมคลุกเคล้าลงดิน เพื่อปรับ pH ให้สูงขึ้น ป้องกันเชื้อราสาเหตุโรครากเน่าโคนเน่าในดิน
- ▣ ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ฟื้นฟูดินความแข็งแรงของรากพืชและป้องกันเชื้อราในดิน
- ▣ ใส่ปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายสมบูรณ์อัตรา 5 กิโลกรัมต่อต้น
- ▣ ป้องกันและควบคุมโรคทางดินด้วยสารเร่ง พด.3 ที่ทำการขยายเชื้อในปุ๋ยหมัก อัตรา 3-6 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี และใส่หินฟอสเฟต อัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้น
- ▣ ช่วงการเจริญเติบโต ใส่ปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายสมบูรณ์ อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมี

